

raan tulleen näin aikaiseen ja kiirehti kohteliaisuuttaan osottamaan, mutta kun ehti Antin eteen ja tunsii, jäi sanatonna töl-listämään. Ei löytänyt kylliksi raakoja sanoja, joilla olisi tul-kinnut mielenkuuhunsa.

Antti ei tuhlaanut aikaa näh-dessään isännän vihan, vaan o-jensi kirjeen isännälle, joka si-histen alkoi sitä lukea. Ei isän-tä tiennyt, että se oli Jaskalta, mutta kohtia kun huomasi, että tuo kiusanhenki uskaltaa häntä kirjeen kauttakun kiusata raivos-tui hän entistäänkin enemmän.

— Vai on se ryöväri ostanut sinun luusi ja vielä kerskuu pi-tävänsä ämmäs ja kakaras kaup-pantekijäisiksi. Mutta minä teen sen kaupan mitättömäksi. Minä syötän luusi koirille ennenkuin annan Jaskalle. Sinä roisto olet minun vallassani. Sinusta ei tu-le rosvoa, vaikka tämän yön olet-kin ollut harjoittelemassa. Kenen nuo vaatteet ovat? Tunnu-s-ta heti mistä olet ne varastanut, senkin konna. Lähetän lake-maan vallesmannia, niin olet rau-doissa että helisee, senkin syöt-tiläs!

Sanat tulivat isännän suusta ukkosen tavalla eikä siinä nio-d-tyksiä säästetty. Antti seisoi is-ännän edessä itsetietoisena ja päättävän näköisenä. Entinen arkuus oli poissa. Isännän vaa-niva silmä sen huomasi ja se li-säsi tulta tappuroihin. Isäntä ot-ti Anttia niskasta, polki jalkaan-sa ja huusi:

— Mene työhösi laiskuri.

Antin äänessä helähti var-muutta, kun hän sanoi:

— Irrota syntiset kyntesi nis-kastani. Minä en mene työhön tuommoiselle käskijälle. Jos et kohtele ihmisten tavalla, niin olen valmis muuttamaan pois heti.

— Tuki turpasi, rähiisi isäntä. Mihin luulet vieväsi alastomat kakarat ja ämmäsi. Ja vielä yksi asia. Olet velkaa taloon niin paljon, ettet ikinä voi sitä mak-saa. Mene vaan, kyllä kruunun kyydillä tuovat takaisin ja pol-villas rukoilet armaa.

— Se on vale! sanoi Antti rauhallisesti, mutta niin päätri-västi, että isäntä hämmästy-i. Minä menen ja vien perheeni semmoisena kuin se nyt on, lisä-si Antti ja lähti vanhaa tupaa kohti. (Jatk.)

Nälkä

(Jatkoa ensimmäiseltä sivulta)

nälkä, se on noin 2 senttiä keski-kokoisesta perunasta. Sipullien hinta oli vuosi sitten yksi sentti pauna, nyt maksavat ne New Yorkissa 18—20 senttiä pauna. Kaalikerät mak-soivat vuonna 1916, 7 dollaria tonni tukuttain, nyt 160 dollaria tonni. Pienestä kaalikerästä, jonka hinta vuosi sitten oli 2 senttiä, maksetaan nyt 40 senttiä. Punajuuret maksoivat vuosi sitten 85 senttiä sadan paunan säkki, nyt on niiden hinta \$2.75. O-menat viime vuonna \$1.75 tynöri, nyt \$7.50. Herneet ennen yksi dol-lari kori, nyt kymmenen dollaria. Ap-pelsiinit ennen \$1.40 laatikko, nyt \$4.50.

— Tässä mainitaan ainoastaan kasvikset. Mutta liha, voi, munat, kala — sanalla sanoen kaikki, joka muo-dostaa tavallisen työläisperheen joka-päiväisen ravinnon, on kohonnut kaks-i, kolme, neljä, jopa kymmenkertal-esti, — ja kuten edelläolevasta luet-telosta näkyy, ovat jotkut tavarat

kohonneet kaksikymmentä kertaa kal-limmiksi kuin vuosi sitten.

— Elpää näin ollen ole ihmeellistä, että köyhempi kansa alkaa kapinoi-da. Paljon ihmeellisempi on se, että se ei ole kapinoinut ennen ja että se nytään ei kapinoi niin paljon kuin saattaisi odottaa. Nälkäkapinoi-ta on pantu toimeen Europan kaup-pungeissa sotalaista ja "isänmaalli-sista velvollisuksista" huolimatta. Ja hinnatkin ovat siellä yhä edelleen halvemmat kuin täällä. Täällä sitä-vastoin toivotetaan porvarilehtien jo-kaisessa numerossa "hyvästä ajasta" — ja muutama kadunvelli kurjaliston kortteleista yläluokkalaiset viettävät-kin hyvää aikaa — elelevät kuin viimeistä päivää.

— "Kuuhun se olisi sitä viimeistä päi-vää! Jo olisi aika!

— "New Yorkissa on nälänhätä. Perhe jonka pitää tulla toimeen kahdeksal-la tai kymmenellä dollarilla viikossa — ja sellaisia perheitä on täällä sa-toja tuhansia — millä tavalla voivat sellaiset perheet tulla toimeen ny-käisillä hinnoilla? Saksassakin myön-netään sodan nälkäksellä puolitoi-s-ta paunaa perunolta päivässä henki-löä kohti. Viisi-henkiselle perheelle maksaa täällä sellainen määrä vä-hintään 52 senttiä. Viikossa \$3.64, siis lähes puolet koko palkasta me-nee pelkästään perunin! Entäs muut ruokatarpeet... ja vuokra, valo, vaat-teet..."

— "Porvarilehdissä suositellaan taas "häitäpukinoja". Toistaiseksi ei ole vielä päästy saksalaisten kemiallisiin si-ljais-aineksiin, mutta kai siihenkin joskus tullaan. Nyt neuvotaan kans-saa syömään riisiä. Se kuulemma ei vielä ole kohonnut. Mutta niin pikkua on ellintarvekeinottelijain komento, niin valppaita ovat he voitonhimos-saan ja niin kylmän sydämettömiä, että kun maanantaisissa lehdissä ru-vettiin suosittelemaan riisin ostoa, ja useat kai noudattivatkin neuvoa, jon-ka vuoksi riisin kysyntä vähän kas-voi, niin heti kohotettiin riisinkin hintaa parilla sentillä paunalta.

— "Puuttuu sanoja oikealla nimellä nimittämään tätä ruokotonta kidut-tamista. Kuohuvassa mielessä vaan kunnuttelee kysymys — kuinka kau-an tätä vielä kärsitään! Ei luulisi enää tarvittavan paljon, ennenkuin pi-kari vuotaa yli reunojen. Jopa pi-täisi inhon myrsky syntyä, kun kai-ken tämän kurjuuden kestäessä kan-sanjoukkoille saarnataan sotakillhoa, isänmaallisuutta, — vaaditaan ihmis-ten elämää suojelemaan... mitä? Suo-jelemaan nykyriemne "olkeutta" ny-l-keä vielä enemmän.

— "Hallitus ryhtyy toimenpiteisiin el-lintarpeitten kallistumisen johdosta. — toltottavat taas kapitalistilehdet. Minkälaisin toimenpiteisin? No, a-setetaan komitea tutkimaan kallistu-misen syyt! Viidessäskundeskyym-menes komitea! Tutkimaan syyt!!! On tämä nyljetty kansa todellakin raasilauna, joka antaa tuolla tavalla pilkata itseään.

— "Nälkäkapinoita rikkaassa Ameri-kassa, joka ihan pakahuu Europana saatuihin liikevoittoihin! Nälkäkapi-noita silloin kun Broadwaylla kultapakkojen edessä seisoo pitkä jono elostelijoita, odottaen vuoroaan pääs-tä ääriä myöten täytettyyn saliin, ja kaupungin hotellit eivät riitä anta-maan tiloja kaikille tänne tuleville porhoille, jotka ovat sodan verellä ja tämän maan kansan nylkemisellä tie-nanneet miljoonia.

— "Nälkäkapinoita! Mutta ketä vas-taan!

— Maanantaista kahakkaa katsellessa raivostutti, itketti, inhotti... Köyhät kapinoivat toisia yhtä köyhiä vastaan. Itäpuolen työläisvalmot hyökkäsivät katukaupustelijoitten kimppuun ja kaatoivat heidän tavaransa maahan. Mutta katukaupustelija on yhtä köy-hä saatana kuin konsanaan hänen kundinsa.

— "Asuntoni läheisyydessä on eräs vihannesmyyjä, joka kärrypahasensa vieressä seisoo, sateessa ja tuiskun-sa ja tuulessa, myy tomaatteja 15 sentillä pauna. Tukuttaisin ostetta-essa maksavat ne hänelle 12 senttiä pauna. Päivän mittaan voi hän myydä korkeintaan viiden dollarin edes-tä. Hänen päiväpalkkansa 12—18 tunteesta päivästä näin ollen voi olla korkeintaan \$1.50. Ja kun tuollai-silta raukoilta hävitettiin vähäiset

tavaravarastonsa, niin on se helle suurempi tappio kuin jos Rockefeller meneittäisi pari sataa miljoonaa.

— "Oh surkea näky nuo naiset, jot-ka hyökkäsivät katukaupustelijoitten kimppuun ja yhtä surkea näky nuo katukaupustelijat, jotka itku kur-kussa pakenivat hävityksen tieltä, jättäen koko omaisuutensa hävityk-selle alttiiksi. Toinnuttuaan kauhusta joku heistä hoksas! kutsua seudun asukkaat kokoukseen, missä he puo-lestaan saisivat selittää, että he eivät mahda mitään hintojen kohoamiselle. Tuhansia työläisnaisia tuli tuohon kokoukseen ja pari tuhatta jäi kadul-le seisomaan, kun kaikki eivät mah-tuneet salliin. Tämä kokous ei ollut minkään järjestön kutsumaa, eikä siel-lä ollut ketään tottunutta ammatti-puhujia asioita esittämässä. Mutta kun joukosta eräs nainen viiden lapsen kera nousi lavalle ja katkonai-sella itkun sekaisella äänellä kertoi, kuinka mahdotonta hänen on tulla toimeen, niin se puhe vaikutti enem-män kuin loistavin kaunopuhujan tuo-te.

— "Ei ollut valmistettu sekään mien-lenosotus, joka pidettiin tiistai-aamu-päivällä kaupungin talon edessä. Näl-kä ajoi ihmiset sinne. Ei kerinnyt poliisikaan valmistautua vieraita vas-taanottamaan. Ja kun sitten hädint-änsäkin saatiin poliisireservit paikalle ja ne kapuloillaan ja kourillaan koh-ivat epätoivoisia työläisnaisia, niin eivät he jääneet aivan vastapalkkiot-takaan. Monelta poliisilta naiset kyn-sivät naamarustingin pahanpäiväise-ksi, eikä tainnut olla monta kapula-jussia, jolla oli kaikki kiiltävät ta-kinnapit järeällä kahakan jälkeen.

— "Nuo naiset ajettiin takaisin itä-puolen ikäisiin komeroihin. Luvattiin heille tukkia asiaa. Mutta me pahoin pelkäämme, että itäpuoli ei aijo odot-taa tutkimuksen päättymistä — täl-lä kertaa. Nälkä ei tunne lakia eikä sieviä tapoja. New Yorkin itäpuolella on satojatuhansia ihmisiä, jotka eivät saa syödä kylläkseen. Ja niitä on Brooklynin puolella ja Bronxissa ja eteläisessä länsiosassa. Siellä kiehuu ja kuohuu jotakin, joka ehkä hyvin-kin pian on antava herroille kouraa-tuntuvan todistuksen siitä, että työ-läisten mielessä on tänä päivänä vä-hän läheisempiä ja tärkeämpiä kysy-myksiä kuin "isänmaallinen innostus" ja sotaan lähtö merien taakse, — sotaan toisia yhtä nälkäisiä vastaan." — Raiv.

KUPARISAARELLA

(Jatkoa edellisestä numeroon)

(Fränkki ja Aapeli poistuvat näyt-tämöltä samalle päin kuin pyssyhur-tatkin ja vangitutkin menivät.)

(Hetken päästä tulee Fränkki juo-ten näyttämölle, hänen takanaan kuu-luu ampumista. Fränkki menee sen huoneen ovesta sisään, joka on tien takana. Pyssyhurtat tulevat näyttä-mölle. Toinen asettuu tien takana ole-van huoneen ovelle ja toinen ikku-nan eteen ja alkavat ampumaan si-sälle. Hetken ammuttuaan menevät sisälle ja ampuvat vielä viis tahi kuusi kertaa ja sitten tulevat takai-sin ja poistuvat paikalta. Sisältä huoneesta kuuluu huutoa ja valittua ampumisen aikana.

(Lakkolaisia kokoontuu paikalle, niiden joukossa Fränkkikin.)

Fränkki: — Sillä pirullisella on aina omni, nytkin meinasivat pyssyhur-tat tappa minut tuohon huoneeseen ja tappoivat kaksi itävaltalaista.

Eemeli: — Tuolla tuleeikin jo ruu-misvaunut niitä noutamaan.

(Samalla kannetaan kaksi ruumi-ta lakanoilla ulos huoneesta ja vie-dään sivuun. Lakkolaiset poistuvat näyttämöltä sinnepäin, mihin ruumiit-kin vietiin. Lambert ja Bennett tu-levat paikalle.)

Lambert: — Tässä mökissä tietääk-seni on se kaksoismurha tapahtunut, mutta kuolemansyyn tutkijat eivät ole vielä saapuneet ja ruumiit jo vietiin pois. Mitä helvettiä se sellai-nen menettely tarkoittaa? Muuten-kaan minä en ymmärrä mitä sinä luulet hyödyväsi ammuttamalla ihm-i-siä heidän kodeissaan? Se olisi eri asia, jos ammuttaisit niitä tuolla

katuvannon päällä kun he ovat häiret-semässä työhön meneviä rikkureita.

Bennett: — Miesteni tarkoitus lie-neekin alkuperäisesti ollut ampua jo-ku huoneeseen mennyt lakkovahti, mutta muuten on melkein samaute-kevä, ketä ammutaan, pääasia vaan on että ammutaan.

Lambert: — Minä olen hieinan eri mieltä tässä. Minä ajattelen, että murhia olisi vältettävä, mikäli mah-dollista ja että mahdollisimman ihm-i-millisiä taistelutapoja noudatettava.

Bennett: — Sotaa ei ole koskaan käyty ilman ettei verta olisi vuotanut ja se puoli joka sitä olisi yrittänyt, olisi varmaankin hävinnyt. Lakk-o on sotaa. — Mitä muuten tuohon ihmisyyden noudattamiseen tulee, niin minä haluaisin tietää koska te sitä olette täällä noudattaneet? Tehän tapatte miehiä täällä yhtenänsä niin kuin rotia, aivan tarpeettomasti, tahi ainakin paljon pienemmän voiton tähden kuin nyt on kysymyksessä. Sinäkin olet tappanut näitten kym-men vuoden aikana, kun olet ollut täällä isäntänä, niin paljon miehiä, että ei ne raadot ainakaan tuohon mökkiin mahtuisi.

Lambert: — Sinä olet hirvittävä ihminen. Mutta sanoppas, mitä se hyödyttää meitä, että tapatit nuo miehet tuohon huoneeseen ja kule-tutit vielä ruumit pois ilman kuole-mansyyn tutkimusta?

Bennett: — Meille voi olla siitä monenlaista hyötyä, eikä mitään vä-hinkoa. Ensiksikin saadaan lakko-laisten rohkeus ja mielenrauha ri-kottua ja lakkolaiset yleensä pelon valtaan ja sillä voitetaan jo paljon. Toiseksi, jos yhtöt täällä kontrollee-raavat kyllin tarmokkaasti oikeuslai-tosta, niin me todistutamme tämän tahi jonkun muun murhan, joita tu-lemme myöhemmin täällä toimeenpa-nemaan, lakkolaisten syyksi ja tuo-mittamme pahemmat lakon johtajat elinkautiseen vankeuteen. Vainko vaan, ettei Michiganin valtion laeissa ole kuolemanrangaistus määräystä. Se vaikuttaisi paremmin, kun voitai-siin vedellä lakkolaisia hirteen sala-poliisien toimeenpanemista murhista, (Nauraa pirullista naurua.) Murhien avulla voimme vielä toivoakseni pro-vooseerata lakkolaiset kapinaan, että saamme tilaisuuden panna toimeen oikein suuren syysteurastuksen ja sillä lopettaa koko lakon.

Lambert: — Tuollapa kuoleman-syyn tutkijat jo tulevat. Voimme mekin mennä tuonne mökkiin katso-maan, mitä ne tuumaa. (Lähtevät kävelemään mökkiin päin.) (Esirippu.)

KOLMAS NÄYTÖS.

(Putka tahi vankikoppi. Kun esi-riippu noitsee, seisovat Senja ja Aa-peli keskellä lattiaa.)

Aapeli: — On tässä lakossa ro-manfikkaakin, kun pannaan pojat ja tytöt samaan vankikoppiin kah-denkesken.

Senja: — Ne luulivat varmaankin meitä aviopariksi, kun minä olen näin akan näköinen.

Aapeli: — Taisivat luulla. Eivätkä ne sinä aivan väärässä talneet ol-lakaan. Miksikäs me emme voisi-kin olla aviopari, jos sinä nyt oikein tosissasi maitto luopua tuosta käty-ri- ja rikkuriselusta.

Senja: — Kyllä varmaankin meid-än välimme nyt on kuitti, mutta valittavasti liian myöhään.

Aapeli: — Parempi myöhään kuin ei milloinkaan.

Senja: — Niinhän sitä sanotaan, mutta tässä tapauksessa se on pa-hempi. (Laskee molemmat kätensä Aapelin kaulaan ja painaa päänsä hänen rintansa vastaan ja itkee hil-jaa.) Anna anteeksi Aapeli minun käyttökseeni. Minä olen niin onneton, etten tiedä mitä teen. Miksi et sinä Aapeli auttaanut minua aikaisemmin irti tuosta lurjuksesta, tahi estänyt minua ollenkaan sen kelkkaan joutu-masta.

Aapeli: — Mitäs minä voin sille asialle?

Senja: — Sinä olisit esimerkiksi voinut kiinnittää minut itseesi, mut-ta sinä et tahtonut.

Aapeli: — Sinähän olit jo pikin-tynty Paavoon, kun minä tulin teille. Kuinka minä olisin puun ja kuoren välillä voinut tunkeutua. Sitäpäits, sinä olit paasin tytär ja synoda-